

Blåsenhus

Det stora kvarter där Uppsala arkivcentrum ligger, omramat av Dag Hammarskjölds väg, Artillerigatan, Villavägen och Norbyvägen, bär namnet *Blåsenhus*. Detta avsåg ursprungligen enligt den lärde universitetsbibliotekarien Claes Annerstedt (S 139:ac s. 723) en stuga, som låg ungefär vid Dag Hammarskjölds väg 17 på platsen för nuvarande Rättsmedicinska institutet och Institutionen för klinisk bakteriologi. Ett mindre hus på denna plats upptas på Ways och Liunggrens stadskartor från 1842 och 1858 (se fig. 1). Annerstedt minns namnet från sin ungdom på 1850-talet. Det ansågs då ha sin grund i att postiljonen alltid gav signal där, säkert en efterhandskonstruktion (stadens posthus låg vid denna tid i det s.k. Clasonska huset på Övre Slottsgatan 1). Annerstedt skriver vidare, utan att uppge källa, att den del av åsen som ligger bakom och ovan Akademiska sjukhuset kallades *Blåsenhus* 1899. I den husförhörslängd för Uppsala stad som började föras 1849 (ULA, Uppsala stads kyrkoarkiv A1a:9b, 112) upptas under *Grindstugan eller Blåsenhus* trädplanteringsdrängen (jfr avsnittet Drottning Kristinas slottsträdgård nedan) Petter Persson med hustru och barn (äldre eller yngre uppgifter om namnet har inte kunnat påträffas). Någonstans i närheten av *Blåsenhus* bör alltså ha funnits en grind, kanske mellan stadens och landshövdingens domäner. Gränsen mot Bondkyrko socken gick också helt nära; större delen av Akademiska sjukhusets område mellan nuvarande Slottsstigen och Sjukhusvägen utgjorde en kil av Bondkyrko socken.

Namnet *Blåsenhus* är känt från flera håll i Uppland (bl.a. från socknarna Gamla Uppsala, Dalby, Gryta, Skogs-Tibble och Husby-Sjutolft) och avser enligt uppteckningar i OAU mindre stugor med blåsigt och utsatt läge. Från Dalarna finns flera belägg på bebyggelser kallade *Blåsenborg* (Mora, Orsa, Vika och Älvdalens socknar), alla sannolikt med samma bakgrund (se t.ex. Skansvaktens 7, 1922, s. 10). Läget för det uppsaliensiska *Blåsenhus* på åsen ovanför det flacka Käbo gårde bör ha varit mycket utsatt för väder och vind. Även idag blåser det ofta frisk motvind, när man svänger ner mot arkivcentrum från Dag Hammarskjölds väg. Namnformen med *-en-* i kompositionsfogen går tillbaka på tyska förebilder bland ort- och personnamn (jfr *Rosendal*, *Ruskenborg*, *Toppenhov* och

7

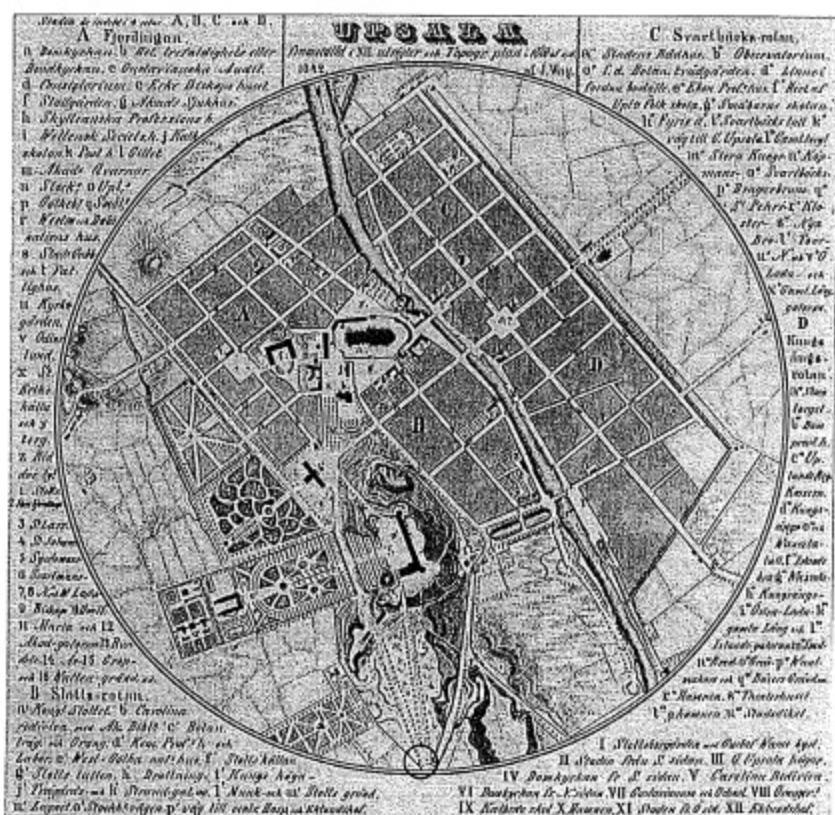

Fig. 1. Kartdelen av Uppsala framställd i XII utsigter och Topografisk plan i 1/8000 af r.st. 1842 af J. Way. Det inringade huset är sannolikt *Blåsenhus*. Villa Lugnet, söder om Botaniska trädgården, markeras med n' på kartan. Foto: Reprosektionen, Uppsala universitetsbibliotek.

andra skånska exempel hos Hallberg 1976 s. 59 ff.). På 1960-talet blev *Blåsenhus* känt som namn på de tillfälliga studentbaracker som byggdes vid Villavägen 1964 för att avhjälpa dåtidens stora brist på studentbostäder. De låg invid nuvarande Sveriges geologiska undersökning och revs i början av 1970-talet. För många Uppsalabor har *Blåsenhus* säkert i första hand denna syftning. När jag flyttade till Uppsala 1969, trodde jag att det var just dessa studentbaracker som hette *Blåsenhus*. Namnet förknippades då allmänt med husens förment dåliga och dragiga standard. Enligt uppgift från personer som bott i barackerna var dock standarden god – speciellt dragigt var det i alla fall inte.